



ISSN: 3060-4613



MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI



O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti



No6(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI



Elektron nashr. 448 sahifa,
1-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Milliy xarakter tushunchasining pedagogik va aksiologik talqini.....	10
Usmonova Muattar Bahadirjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'zini o'zi anglashida muloqotning o'rni	14
Yaxshiboyeva Zuhra, Pardayeva Munisa	
Maktabgacha ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy usullari	17
Dilsora Shodmonova	
Педагогические предпосылки развития билингвизма у детей в дошкольных образовательных учреждениях	24
Истамова Нигора Азимжановна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida neyrogimnastika texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik asoslari.....	29
Saidova Nigora Olimovna, G'ulomova Shaxnoza Abdusalom qizi	
Jismoniy tarbiya va sport: iqtidorli yoshlarni tanlash, saralash va ularni maqsadli tayyorlashning zamonaviy yo'llari.....	32
Muxamedjanov Shovkat Muxrumovich	
Yoshlar ma'naviy-axloqiy tarbiyasida tarixiy xotira, milliy meros va qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari.....	36
Nomozov Muhammadyusuf Meyliqul o'g'li	
Sport tashkilotlarida rahbarlik qilish va boshqarish.....	40
Artikov Xayrulla Baxtiyarovich	
Formation and Development Stages of Terminology as a Scientific Discipline	44
Lola Mannobova	
Lexicographic Features of Onomastic Units in English and Uzbek Dictionaries	48
Berdiyeva Mashhura Tulqin qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining qobiliyat, qiziqish va o'rganish usullarini hisobga olgan pedagogik metodlar va dars rejaları	51
Abdullaeva Gulmira, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi	
Disputning ingliz romanlaridagi pragmatik va lingvokulturologik ko'rinishlari	55
Abdumalikova Diyoraxon Rafiqjon qizi	
O'yin texnologiyalarining aqliy rivojlanishida muammolari bo'lgan bolalar ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni	59
Abdunazarov Abdumutal Olimovich	
Auditoriyada va auditoriyadan tashqari jarayonda talabalar ijtimoiylashuvini rivojlantirish mexanizmlari	64
Alimova Gulrux Farhod qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda interaktiv o'yin texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	70
Axtamova Mohinur O'tkir qizi	
Oilaviy zo'ravonlikka uchragan ayollarni qo'llab-quvvatlashda mahalla va ijtimoiy xizmatlarning o'rni	74
Dumarova Gulfira Kozimbekovna, To'liqinova Muxlisaxon Jamshid qizi	
O'zbek milliy romanchiligida tarixiy haqiqat va badiiy talqin (Xayriddin Sultonning "Yaldo kechasi" romani misolida)	78
G'aybulloyeva Parvina Samandar qizi	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ faoliyatning ontogeneza shakllanishi	82
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi	
Neuroeducation va Phygital Learning asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv faolligini rivojlantirish metodikasi	87
Hikmatova Yulduz Nuritdinovna	



Autizm spektri buzilgan bolalarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvining nazariy asoslari	91
<i>Shodmanxojiyeva Iroda Ne'matulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda o'yin texnikalarining roli	95
<i>Jamolova Farida Fatillo qizi</i>	
Ta'lim qardosh tillarga yo'naltirilgan mtt direktorining boshqaruv kompetentligini rivojlantirish mexanizmlari (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)	98
<i>Jumagulova Gulziya Madiyarovna</i>	
Oliy ta'limda talabalarning raqamli taqdimot va ommaviy nutq ko'nikmalarini axborot texnologiyalari vositasida takomillashtirish	103
<i>Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalari orqali nutq malakalarini rivojlantirish	107
<i>Maqsuda Maxsudovna Murodova</i>	
O'zbek tilida "nur" so'zining ko'chma ma'nolari	113
<i>Maxbuba Axatova</i>	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda raqamli texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	116
<i>Misirova Nodira Tovbayevna, Nosirova Dilfuza Sa'dullayevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutqini shakllantirishdagi qiyinchiliklar	120
<i>Nabiyeva Xilola Abdulmuratovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviy-ma'rifiy qiyofasini shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari... ..	123
<i>Niyozova Maftuna Normaxmat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida "Tarbiya" fanini tabiiy fanlar bilan integratsiyalash asosida ekologik tafakkurni shakllantirish.....	126
<i>Norbo'tayeva Iroda Yunusovna</i>	
Suzish vositalari yordamida talabalarning qo'l va oyoq mushaklarini rivojlantirish metodikasi	130
<i>Nosirov Sardor To'lqinjon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarning metakognitiv kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	134
<i>Nosirova Ra'no Xamidovna</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	137
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar nutqida noverbal vositalarning roli	142
<i>Qurbanova Surayyo Tuynazar qizi, Maqsudboyeva Dilbar Olimjon qizi</i>	
Texnologiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvning pedagogik zarurati va nazariy asoslari	146
<i>Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich</i>	
O'zbekistonning zamonaviy ta'lim muhitida o'zbek-rus bilingvizmi sharoitida o'quvchilar nutqining psixolingvistik xususiyatlari.....	149
<i>Qurdasheva Bonu Bexzod qizi</i>	
Xorij olimlari tadqiqotlarida prosotsial xulq-atvor namoyon bo'lishining o'rganilishi	153
<i>Rahimova Sarvinoz Odilboy qizi</i>	
Musiqqa fanlarini o'qitishda inquire-based learning texnologiyasidan foydalanish metodlari.....	157
<i>Raximova Dilbar Rizakulovna</i>	
Maktab rahbarining qaror qabul qilish uslubi pedagogik jamoa ijtimoiy faolligini rivojlantirish omili sifatida..	161
<i>Raximova Maryam O'tkir qizi</i>	
Yosh sportchilarda yurak-qon tomir tizimining morfofunksional adaptatsiyasi va sportchi yuragi fenomeni..	173
<i>Alimova Nasiba Adxamovna</i>	
Mintaqaviy iqtisodiyotda turizm klasterlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	179
<i>Kurbonova Kamola Ilxomovna</i>	
Nutq madaniyati va notiqlik san'ati	183
<i>Mamadaliyeva Lola Shailyasovna</i>	
Molekulyar fizikada klasster yondashuvi asosida masalalar yechish samaradorligini oshirish	188
<i>Mirzamuratov Baxodir Fayzullayevich</i>	
Oliy o'quv yurtlari, sport tashkilotlari va sport marketingi tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning zarurati.....	192
<i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	



Bo'lajak biologiya o'qituvchilarida tolerantlik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	276
<i>Xidirov Faxriddin Fozilovich</i>	
Транслингвальные практики русскоязычных мигрантов в условиях многоязычной среды	280
<i>Рахмонова Нилуфар Уткир кизи</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalarda leksik-grammatik komponentni diagnostika qilish metodlari	284
<i>Mamatkulova Lobar Tolibjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarning ta'limiy faoliyatini rivojlantirish.....	288
<i>Norqulova Ma'mura Husniddin qizi</i>	
Nutqdagi fonetik kamchiliklarning o'quv faoliyati va savodxonlikka ta'siri	293
<i>Xikmatova Saboxat Xusniddinovna</i>	
Oliy ta'limda sog'lom psixologik muhitni shakllantirish omillari	296
<i>Xusanbayeva Ziyoda Maxmutdjon qizi</i>	
Social-Psychological Factors of Increasing the Quality of Life	300
<i>Abdullaeva Ranazhon Matyakubovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy ko'nikmalarini rivojlantiruvchi zamonaviy o'quv topshiriqlarini ishlab chiqishning ilmiy-metodik asoslari.....	307
<i>Abdumalikova Gulchiroy</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tayanch hayotiy va fanga oid kompetensiyalarni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	311
<i>Adizova Nigora Baxtiyorovna, Sayfullayeva Dilnoza Amrullayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tili darslarida madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	316
<i>Azimova Maftuna Azizbekovna</i>	
Talabalarda lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik asoslari	321
<i>Eshbekova Dilnoza Ibraimovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarida moslashuvchanlikning psixologik xususiyatlari	324
<i>Fayziyeva Gulhayo Erkin qizi, Fatullayeva Manzura Idillo qizi</i>	
Naim Karimov talqinida Oybek badiiy tafakkurining biografik manbalari	327
<i>Jonpo'lotova Gulshoda Qobil qizi</i>	
Kurashchilarning kuch sifatini rivojlantirishda maxsus mashqlardan foydalanish	334
<i>Muxamedjanov Umidulla Fayzullayevich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda axloqiy idealni shakllantirishning ijtimoiy-pedagogik asoslari	337
<i>Saidova Malika Erkin qizi</i>	
Yengil atletika texnikalarini pedagogik mahoratni rivojlantirish metodikalarida qo'llash	340
<i>Sattarov Qarshiboy Narqulovich, Mirzayev Karim Mamarasul o'g'li</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlarida shug'ullanuvchilarning tezkorlik va chidamlilik sifatlarini rivojlantirishning innovatsion metodikasi	344
<i>Sattarov Sardor Sunnatulloevich</i>	
Innovatsion rivojlanish asosida uzluksiz ta'limning integratsiyalashgan mazmunini modellashtirish metodologiyasi.....	348
<i>Umarov Lutfillo Murodilloyevich</i>	
Milliy maktablarda rus tilini o'qitishda raqamli ta'lim resurslari va veb-saytlardan foydalanish metodikasi....	352
<i>Xolmirzayeva Munira Jahongir qizi</i>	
Педагогические основы повышения профессиональной компетентности будущих преподавателей физического воспитания высших образовательных учреждений	357
<i>Мавлянов Бахром Сангирович</i>	
Раннее выявление и мониторинг кожных заболеваний с помощью искусственного интеллекта: интегрированные архитектуры, алгоритмы и перспективы клинического внедрения	361
<i>Э. Ш. Назирова, Ш. Б. Абдусаломова</i>	
Ingliz tilida modallikni ifodalash vositalari va ularning semantik xususiyatlari	368
<i>Abdujalilova Sarvinov Rashid qizi, Abdurazzokova Mehriniso Azimjon qizi</i>	

Ona va farzand munosabatlarida etnomadaniy omillarning psixologik xususiyatlari.....	373
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchilarning gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv metodlarning o'rni	378
<i>Abdurahmanov Muhammadjon G'ulomjonovich</i>	
Aralash ta'lim texnologiyalari asosida ta'lim jarayonini loyihalashning ilmiy-metodik asoslari.....	381
<i>Alibayev Sobir Xolboyevich</i>	
Formativ baholash jarayonidan foydalanib o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish	386
<i>Amirkulova Dilnoza Zokir qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy-pedagogi faoliyatga tayyorlash tendensiyalari	389
<i>Artikbayeva Aziza Abror qizi</i>	
The Role of National Values in English and Uzbek Literature: a Comparative Study	392
<i>Ataniyazova Sohiba Xamidovna</i>	
Frans Kafka ijodining psixologik talqini.....	396
<i>Atayev Shukur-Ali Ayub-Aliyevich</i>	
Development of a Set of Health-Promoting Exercises for Middle-Aged Men 50-60 Years Old, Taking Into Account Physical Training	400
<i>Dehqonova Mahmuda Ortiqovna</i>	
Oliy ta'limda talabalarni jismoniy rivojlantirish metodikalari	404
<i>Imomov Asliddin Abdurazzoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>	
Современные мобильные технологии: эволюция и развитие.....	408
<i>Жураев Илхом Исхокович</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kongruentlik kompetensiyasini rivojlantirishning mazmuni	413
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Methodology for Developing Communicative Competence of Future Teachers Based on Multimedia Tools.....	418
<i>Kudratova Sultonposhsha Otabek qizi, Khalilova Mukhlisa Ulug'bek qizi, Ziyotova Umida Otabek qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida ona tili darslarida matn bilan ishlashni tashkil etish.....	423
<i>Erdanova Zamira Olimovna</i>	
Milliy sport turlari orqali talaba yoshlar bilan interfaol dars jarayonini tashkil etish.....	426
<i>Mirzayev Az'am Xudaynazarovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>	
Pedagogika bitiruvchilarining kasbiy o'zini o'zi rivojlantirishga asoslangan barqaror bandligini ta'minlash modeli.....	430
<i>Omonova Mohiniso Maqsud qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda fanlararo integratsiyani sun'iy intellekt asosida takomillashtirishning pedagogik imkoniyatlari.....	435
<i>Panjiyev Jo'raqul Menglimamat o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'limda web-kvest topshiriqlardan foydalanish.....	440
<i>Saidova Gavhar Ergashovna, Itolmasova Oygul Sabritdinovna</i>	
Developing Communicative Competence in English Language Education Through Modern Interactive Methods.....	443
<i>Sativoldieva Shoxsanam Utkir qizi</i>	

O'QUVCHILARNING GAPIRISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA INTERAKTIV METODLARNING O'RNI

Abdurahmanov Muhamadjon G'ulomjonovich

University of Business and Science dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quvchilarning ingliz tilida gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv metodlarning o'rni va ahamiyati tahlil qilingan. Zamonaviy ta'lim jarayonida interaktiv metodlar o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb etish, ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish hamda erkin muloqot qilish qobiliyatini shakllantirishning muhim pedagogik vositasi sifatida qaraladi. Tadqiqotda juftlik va guruh ishlari, rolli o'yinlar, munozaralar hamda muam-moli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlarning o'quvchilarning nutqiy faoliyatiga ta'siri o'rganilgan. Tadqiqot natijalari inter-aktiv metodlardan samarali foydalanish o'quvchilarning so'z boyligini kengaytirishi, nutq ravonligini oshirishi va chet tilida muloqot qilishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytirishini ko'rsatdi. Shuningdek, mazkur metodlar til o'rganish jarayonining samaradorligi va qiziqariligidini oshirishga xizmat qilishi aniqlandi.

Kalit so'zlar: interaktiv metodlar, gapirish ko'nikmasi, kommunikativ kompetensiya, ingliz tili ta'limi, rolli o'yinlar, guruh ishlari, motivatsiya, nutqiy faoliyat.

Abstract: This article examines the role and significance of interactive methods in developing students' English-speaking skills. In contemporary educational practice, interactive methods are considered effective pedagogical tools for actively engaging learners in the learning process, enhancing their communicative competence, and fostering their ability to communicate confidently and fluently. The study investigates the impact of pair and group work, role-playing activities, discussions, and problem-based tasks on students' speaking performance. The findings reveal that the effective use of interactive methods contributes to the expansion of learners' vocabulary, improves speech fluency, and strengthens their motivation to communicate in a foreign language. Furthermore, these methods make the language-learning process more effective, dynamic, and engaging.

Key words: interactive methods, speaking skills, communicative competence, English language teaching, role-playing activities, group work, motivation, speech activity.

Аннотация: В данной статье рассматриваются роль и значение интерактивных методов в развитии навыков устной речи на английском языке у учащихся. В современном образовательном процессе интерактивные методы выступают эффективным педагогическим средством активного вовлечения обучающихся в учебную деятельность, развития их коммуникативной компетентности и формирования способности к свободному общению. В исследовании проанализировано влияние парной и групповой работы, ролевых игр, дискуссий, а также заданий, основанных на проблемных ситуациях, на развитие речевой деятельности учащихся. Результаты исследования показали, что использование интерактивных методов способствует расширению словарного запаса, повышению беглости речи и усилению мотивации к общению на иностранном языке. Кроме того, установлено, что данные методы позволяют сделать процесс изучения языка более эффективным, динамичным и интересным.

Ключевые слова: интерактивные методы, навыки говорения, коммуникативная компетентность, обучение английскому языку, ролевые игры, групповая работа, мотивация, речевая деятельность.

KIRISH

Bugungi kunda xorijiy tillarni o'qitish metodikasida o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, gapirish ko'nikmasi chet tilini amaliy jihatdan egalashning asosiy ko'rsatkichlaridan biri bo'lib, o'quvchilarning real muloqot vaziyatlarida erkin fikr almashish qobiliyatini shakllantiradi. Shu bois ingliz tili darslarida an'anaviy o'qitish usullari bilan bir qatorda interaktiv metodlardan foydalanish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Interaktiv metodlar o'quvchilarning dars jarayonidagi faolligini oshirish, hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish hamda o'rganilayotgan tilda erkin muloqot qilishga undaydi. Xususan, juftlik va guruh ishlari, rolli



o'yinlar, muammoli vaziyatlar hamda munozaralar o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rag'batlantiruvchi samarali vositalar sifatida e'tirof etiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mashhur metodist olim Jeremy Harmerning ta'kidlashicha, chet tilini o'rganishda o'quvchilarning faol ishtiroki va muloqotga kirishishi til kompetensiyasini shakllantirishning eng muhim omillaridan biridir. Olimning fikriga ko'ra, interaktiv faoliyatlar o'quvchilarga til birliklarini tabiiy kommunikativ muhitda qo'llash imkoniyatini yaratadi ^[3].

Shuningdek, Jack C. Richards kommunikativ yondashuvning asosiy maqsadi o'quvchilarda muloqot qilish kompetensiyasini rivojlantirish ekanligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi hamda ularni tilni real hayotiy vaziyatlarda qo'llashga tayyorlaydi ^[7].

Mazkur maqolaning maqsadi o'quvchilarning gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv metodlarning o'rni va ahamiyatini o'rganish, shuningdek, ularning ingliz tili ta'limidagi samaradorligini tahlil qilishdan iborat.

David Nunan vazifaga asoslangan ta'lim (Task-Based Language Teaching) nazariyasida o'quvchilarning gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda kommunikativ topshiriqlarning ahamiyatini ilmiy asoslab bergan. Olimning fikricha, o'quvchilar tilni grammatik qoidalarni yodlash orqali emas, balki uni real muloqot jarayonida qo'llash orqali samarali o'zlashtiradilar. Uning tadqiqotlari interaktiv faoliyatlarning nutqiy kompetensiyani rivojlantirishdagi muhim o'rnini ko'rsatadi ^[6].

H. Douglas Brown chet tilini o'qitishda o'quvchi markazli yondashuvning afzalliklarini tahlil qilib, interaktiv metodlarning o'quvchilarda mustaqil fikrlash, hamkorlikda ishlash va erkin muloqot qilish qobiliyatlarini rivojlantirishini ta'kidlaydi. Uning tadqiqotlarida kommunikativ muhit yaratish til o'rganishning asosiy omillaridan biri sifatida e'tirof etiladi ^[1].

Diane Larsen-Freeman til o'qitish metodlari va tamoyillarini o'rganib, kommunikativ hamda interaktiv metodlarning o'quvchilar nutqi ravonligi va kommunikativ kompetensiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ilmiy jihatdan asoslab bergan. Olimaning fikricha, interaktiv faoliyatlar o'quvchilarni faol til amaliyotiga jalb etadi ^[5].

Penny Ur gapirish ko'nikmasini rivojlantirish metodikasini tadqiq etib, o'quvchilarga dars jarayonida maksimal darajada nutqiy amaliyot yaratish zarurligini qayd etadi. Uning fikricha, juftlik va guruh ishlari o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirib, til o'rganishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi ^[8].

Rod Ellis ikkinchi tilni o'zlashtirish nazariyasi doirasida kommunikativ faoliyatlarning ahamiyatini yoritib, o'quvchilarning muloqot jarayonida orttirgan til tajribasi ularning lingvistik kompetensiyasini rivojlantirishini ta'kidlaydi. U interaktiv topshiriqlarning tilni tabiiy ravishda o'zlashtirishga xizmat qilishini ko'rsatadi ^[2].

Michael H. Long interaktiv yondashuv nazariyasini ishlab chiqib, til o'rganish jarayonida o'zaro muloqotning hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ilmiy asoslab bergan. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, interaktiv mashg'ulotlar davomida yuzaga keladigan muloqot va fikr almashish jarayonlari o'quvchilarning gapirish ko'nikmalarini sezilarli darajada rivojlantiradi ^[4].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot deskriptiv-analitik, kuzatish va pedagogik tahlil metodlariga asoslanadi. Deskriptiv-analitik metod interaktiv metodlarning nazariy asoslarini tavsiflash hamda ularning o'quvchilarning gapirish ko'nikmalariga ta'sirini tahlil qilishda qo'llanildi. Kuzatish metodi orqali ingliz tili darslarida qo'llaniladigan interaktiv faoliyatlarning samaradorligi o'rganildi. Pedagogik tahlil metodi esa o'quvchilarning nutqiy faolligi, kommunikativ kompetensiyasi va muloqot qilish qobiliyatidagi o'zgarishlarni aniqlashga xizmat qildi.

Tadqiqot jarayonida kommunikativ yondashuv va o'quvchi markazli ta'lim tamoyillariga tayanildi. Empirik baza sifatida chet tilini o'qitish metodikasi, kommunikativ ta'lim va interaktiv metodlar bo'yicha ilmiy adabiyotlar, shuningdek, xorijiy va mahalliy olimlarning tadqiqotlari xizmat qildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida o'quvchilarning gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv metodlarning samaradorligi tahlil qilindi. Zamonaviy metodika sohasidagi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, chet tilini o'qitishda o'quvchining faol ishtiroki til kompetensiyasining shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu nuqtai nazardan, interaktiv metodlar o'quvchilarni dars jarayonining faol subyektiga aylantirib, ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

D. Nunan o'z tadqiqotlarida vazifaga asoslangan ta'lim (Task-Based Language Teaching) o'quvchilarning real kommunikativ vaziyatlarda til birliklaridan foydalanish ko'nikmasini rivojlantirishini ta'kidlaydi. Uning fikricha, interaktiv topshiriqlar o'quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi va ularda muloqot qilish ehtiyojini yuzaga kelti-

radi. Tadqiqot natijalari ham ushbu fikrni tasdiqlaydi. Interaktiv mashg'ulotlar davomida o'quvchilar o'rtasidagi muloqot hajmining an'anaviy darslarga nisbatan sezilarli ravishda ortishi kuzatildi.

H. D. Brown o'quvchi markazli ta'lim yondashuvi til o'rganishda yuqori natijadorlikni ta'minlashini qayd etadi. Tadqiqot jarayonida juftlik va guruh ishlari qo'llanilganda o'quvchilar o'z fikrlarini erkinroq ifodalashi, xatolardan qo'rqmasdan muloqotga kirishishi hamda yangi leksik birliklardan faol foydalanishi aniqlandi. Bu esa ularning nutq ravonligi va kommunikativ ishonchini oshirdi.

P. Ur gapirish ko'nikmasini rivojlantirish uchun o'quvchilarga maksimal darajada nutqiy amaliyot yaratish zarurligini ta'kidlaydi. Tadqiqot davomida rolli o'yinlar va munozaralardan foydalanish o'quvchilarning darsdagi ishtirokini faollashtirib, ingliz tilida fikr bildirishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirgani kuzatildi. Xususan, kundalik hayotiy vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar o'quvchilarning muloqotga kirishish tezligini oshirdi.

M. Longning Interaksiya nazariyasiga ko'ra, til o'rganish samaradorligi o'zaro muloqot jarayonida ortadi. Tadqiqot natijalari ham interaktiv metodlar qo'llanilgan darslarda o'quvchilar o'rtasidagi fikr almashish jarayoni faollashganini ko'rsatdi. O'quvchilar savol berish, javob qaytarish, fikr bildirish va muhokama qilish orqali til birliklarini tabiiy ravishda o'zlashtirdilar.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, interaktiv metodlar qo'llanilganda o'quvchilarning gapirishdagi faolligi, lug'at boyligi va nutq ravonligi oshadi. Shuningdek, bunday metodlar o'quvchilarning chet tilida muloqot qilishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi, psixologik to'siqlarni kamaytiradi hamda kommunikativ kompetensiyaning shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Natijalar interaktiv metodlarning ingliz tili darslarida gapirish ko'nikmasini rivojlantirishning samarali vositalaridan biri ekanligini tasdiqlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalariga ko'ra, ingliz tili darslarida o'quvchilarning gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv metodlarning muhim didaktik ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Interaktiv yondashuvlar o'quvchilarni passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantirib, ularning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, juftlik va guruh ishlari, rolli o'yinlar, munozaralar hamda muammoli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar o'quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi, so'z boyligini kengaytiradi va fikrni erkin ifodalash ko'nikmasini rivojlantiradi. Shuningdek, interaktiv metodlar o'quvchilarda psixologik to'siqlarni kamaytirib, ingliz tilida muloqot qilishga bo'lgan ishonch va motivatsiyani kuchaytiradi.

Umuman olganda, interaktiv metodlar zamonaviy til ta'limining ajralmas qismi bo'lib, ular orqali o'quvchilarning gapirish ko'nikmasini samarali rivojlantirish, dars jarayonini qiziqarli va amaliy yo'naltirilgan shaklda tashkil etish mumkin. Shu sababli, ingliz tilini o'qitish jarayonida interaktiv texnologiyalardan tizimli va maqsadli foydalanish yuqori pedagogik natijalarni ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Brown H.D. Principles of Language Learning and Teaching. - 6th ed. - White Plains, NY: Pearson Education, 2014. - 410 p.
2. Ellis R. The Study of Second Language Acquisition. - 2nd ed. - Oxford: Oxford University Press, 2008. - 824 p.
3. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. - 5th ed. - Harlow: Pearson Education Limited, 2015. - 446 p.
4. Long M.H. Second Language Acquisition and Task-Based Language Teaching. - Malden, MA: Wiley-Blackwell, 2015. - 424 p.
5. Larsen-Freeman D., Anderson M. Techniques and Principles in Language Teaching. - 3rd ed. - Oxford: Oxford University Press, 2011. - 272 p.
6. Nunan D. Task-Based Language Teaching. - Cambridge: Cambridge University Press, 2004. - 238 p.
7. Richards J.C. Communicative Language Teaching Today. - New York: Cambridge University Press, 2006. - 47 p.
8. Ur P. A Course in Language Teaching: Practice and Theory. - Cambridge: Cambridge University Press, 2012. - 388 p.

- 
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.